

Vervolg voorgesteld raadsbesluit

Aanleiding en doel

Net als de provincie en het Rijk leggen we cultuurbeleid vast voor een periode van vier jaar in een cultuurnota. In onze kadernota Kunst en cultuur voor iedereen 2021-2028 hebben we voor een periode van acht jaar opgetekend wat we als gemeente willen bereiken op het gebied van kunst en cultuur. Deze tweede cultuurnota is de opvolger van de eerdere nota Kunst en cultuur voor iedereen 2021-2024, waarin we concretiseren hoe we voor de periode 2025-2028 invulling geven aan de ambities en strategieën uit het kader. Naar aanleiding van de kadernota hebben we instellingen in twee categorieën ingedeeld: instellingen met een achtjarige zekerheid van subsidie (cultuurpijlers, kernvoorzieningen en ontwikkelinstellingen) en instellingen die meerjarige subsidie 2025-2028 aanvragen. Wij vroegen de Kunstraad Groningen op basis van onze criteria en doelstellingen een reflectie te maken op de meerjarenplannen van instellingen in categorie 1. Instellingen in de tweede categorie moesten een volledige aanvraag indienen voor 1 februari 2024, die door de Kunstraad getoetst en beoordeeld zijn. In juli van dit jaar bracht de Kunstraad Groningen haar adviesrapport 'Vele kunsten op goede grond' uit. Onderdeel van het proces was dat instellingen konden reageren op hun advies, dit heeft echter niet tot ingrijpende wijzigingen in het advies gezorgd. In nauwe samenwerking met de provincie Groningen zijn op basis van dit advies voorgenomen subsidiebesluiten opgesteld.

Kader

In onze kadernota Kunst en cultuur voor iedereen hebben we ons beleidskader voor de periode 2021-2028 geformuleerd. Deze blijven gelden, waarbij we trends en ontwikkeling in de culturele sector en de samenleving meenemen bij het verleggen van een aantal accenten. De ambities uit het coalitieakkoord 2022-2026 worden in deze cultuurnota verder uitgewerkt. Voor het in stand houden van onze culturele infrastructuur en het behalen van onze beleidsdoelstellingen zijn we mede afhankelijk van de provincie Groningen en het Rijk. Ook werken we samen met de andere noordelijke overheden in 'We the North'. Met provincie en Rijk proberen we de administratieve druk voor de instellingen te verlichten door in de besluitvorming samen op te trekken. Met de provincie Groningen trekken we daarnaast ook inhoudelijk samen op, zodat we elkaars culturele ambities kunnen aanvullen en versterken.

Argumenten en afwegingen

1. Aanvraag- en adviesprocedure

We hebben voor de aanvraagprocedure 2025-2028 twee categorieën gehanteerd: instellingen met een achtjarige subsidiezekerheid op basis van de Kadernota 2021-2028 en overige instellingen die in aanmerkingen wilden komen voor meerjarige subsidie 2025-2028. De eerste categorie heeft van de Kunstraad Groningen een reflectie ontvangen over hun meerjarenplannen. Instellingen in de tweede categorie zijn volledig getoetst en beoordeeld. Zo doen we recht aan het langdurige perspectief dat we aan cultuurpijlers, kernvoorzieningen en ontwikkelinstellingen bieden in de kadernota 2021-2028. Daarnaast betekent een apart budget voor instellingen in categorie 2 dat we voldoende ruimte konden bieden om kans te maken op meerjarige subsidie 2025-2028. De gemeente heeft het beschikbare budget voor deze categorie voor de komende vier jaar zelfs met jaarlijks €500.000,- opgehoogd naar €1.750.000,-. Zonder deze aanvullende middelen zouden met name de invoering van de Fair Practice Code en het principe van fair pay en de sterk stijgende kosten in de sector ten koste gaan van de breedte van het cultureel aanbod in Groningen en de vernieuwing daarvan. Daarnaast kunnen we met deze verhoging van het budget de komende periode het activiteitsniveau op peil houden en ruimte bieden aan nieuwe ontwikkelingen en initiatieven.

2. Subsidiebesluiten 2025

Voor instellingen in categorie 1 continueren we de bestaande subsidierelaties, inclusief toevoeging van accres zoals voorgesteld bij de begroting 2025. We maken op maat afspraken binnen het reguliere subsidieproces 2025 en verder. Voor instellingen in categorie 2 heeft de Kunstraad Groningen de meerjarenplannen beoordeeld op basis van een volledige aanvraag. De criteria hiervoor waren artistiek-inhoudelijke kwaliteit, bedrijfsmatige gezondheid en maatschappelijke betekenis. De eerste twee criteria golden als voorwaardelijk, scoorde een instelling op één of allebei een onvoldoende, dan betekende dit automatisch een negatief advies. De Kunstraad werkte dit jaar voor het eerst met een vooraf gepubliceerd beoordelingskader waarin cijfers werden gegeven per criterium. Dit heeft geresulteerd in een rangorde van instellingen, op basis waarvan de overheden het beschikbare budget konden toekennen. Het college is van mening dat het advies van de Kunstraad zeer gedegen en zorgvuldig tot stand is gekomen, en neemt het advies ten aanzien van de meerjarige subsidies daarom integraal over. Hiermee is er aanbod vanuit alle disciplines, is de culturele keten goed ingevuld, een mooie mix van bewezen kwaliteit en nieuwe initiatieven en worden de gemeentelijke strategieën voldoende uitgevoerd.

Echter, het aantal door de Kunstraad positief beoordeelde en geadviseerde aanvragen overschrijdt het beschikbare budget. Dit betekent dat enkele partijen met een positief advies vanwege ontoereikend budget geen of minder subsidie ontvangen voor de periode 2025-2028. Daarnaast houdt het advies van de Kunstraad logischerwijs nog geen rekening met mogelijke besluitvorming door andere subsidieverstrekkers en financiers, Na Prinsjesdag kunnen wij nu ook een inschatting maken van de impact van deze landelijke besluitvorming op de plannen van individuele instellingen. Wij gaan met alle te subsidiëren instellingen opnieuw in gesprek over activiteiten en de begroting 2025 en maken hier op maat afspraken over. Ook andere landelijke ontwikkelingen, zoals de verhoging van het btw-tarief, algemene belastingmaatregelen die de culturele sector raken, de korting op het gemeentefonds per 2026 en de taakstelling op de begroting van het ministerie van OCW nemen wij hierin mee.

Overwegingen bij subsidiebesluiten 2025

a. Een generieke korting op alle subsidiebedragen om alle positief beoordeelde aanvragen deels te honoreren
Dit kan negatieve gevolgen voor het naleven van de Fair Practice Code, instellingen hebben immers een realistische begroting aangeleverd ter onderbouwing van hun plannen. Een generieke korting op alle subsidies om middelen vrij te spelen om de gehele positieve lijst te kunnen honoreren stelt alle gesubsidieerde partijen voor een financiële uitdaging. In ons cultuurbeleid staan de drie codes, met name de Fair Practice Code, juist centraal. Deze code werkt alleen indien alle betrokkenen hun verantwoordelijkheid pakken, dus ook de gemeente als subsidieverstrekker.

b. Op individueel instellingsniveau afwijken van advies Kunstraad Groningen

Op basis van goede argumenten kan het College besluiten af te wijken van het advies van de Kunstraad Groningen bij het nemen van subsidiebesluiten, door bijvoorbeeld een negatief advies toch te vertalen naar een positief subsidiebesluit op basis van inhoudelijke argumenten. Het College is echter van mening dat het advies van de Kunstraad zeer gedegen, zorgvuldig en conform de opdracht tot stand is gekomen. Naast de individuele beoordelingen heeft de Kunstraad ook met een integrale blik gekeken naar de adviezen, waarbij overwegingen als spreiding over disciplines, de volledigheid van de culturele keten en invulling van de gemeentelijke strategieën geborgd zijn. Door het advies van de Kunstraad te volgen wordt hier in voldoende mate in voorzien.

Daarnaast raakt dit ook aan de juridische basis van het totale advies. De Kunstraad Groningen heeft de opdracht(en) van gemeente en provincie in samenspraak vertaald naar een adviesprocedure en een beoordelingskader. Zoals aangegeven is het uiteindelijke advies van de Kunstraad zwaarwegend. Het college kan in bijzondere gevallen weliswaar afwijken van het advies, maar dit moet worden onderbouwd met stevige motivering. Een niet onderbouwde afwijking van het advies, waardoor een bepaalde instelling ondanks advies toch geheel/gedeeltelijk wordt afgewezen, kan gevolgen hebben voor de juridische houdbaarheid van het Kunstraad-advies. Eerst pas in een eventuele bezwaarprocedure (mocht herziening ter voorkoming van bezwaar geen optie zijn) wordt dit mogelijke risico manifest.

3. Meer aandacht voor maatschappelijke betekenis

Een van de accenten die we verleggen met deze cultuurnota betreft de strategie Samenleven met cultuur. We zien de maatschappelijke betekenis van cultuur steeds centraler komen te staan in de huidige samenleving. De Raad voor Cultuur hanteerde het ook als criterium voor zijn advisering ten aanzien van de landelijke BIS. Maatschappelijke betekenis gaat over sociale cohesie, gelijke kansen voor iedereen, leefbaarheid en brede welvaart, maar ook inclusie, trots en identiteit. Binnen dit thema heeft de doelgroep jeugd en jongeren specifiek onze aandacht: na de coronapandemie bleek de deelname aan cultuur van deze doelgroep sterk afgenomen. Enerzijds is er behoefte deelname te stimuleren vanuit intrinsieke motivatie. Wie op jonge leeftijd in aanraking komt met kunst en cultuur neemt dit voor de rest van zijn leven mee. Anderzijds kan cultuurbeoefening ook bijdragen aan het verbeteren van de mentale en fysieke weerbaarheid van jongeren. Dit raakt rechtstreeks aan preventiebeleid, zoals in het geval van de Open Studio's. Daarnaast zetten we de steun aan het succesvolle wijkenprogramma De Wijk De Wereld voort en gaan we door met cultuurcoaches in verschillende wijken. Ook zullen we in de komende beleidsperiode werken aan een nieuwe bibliotheekvisie, die aansluit bij de veranderende rol en positie van bibliotheken in het sociaal-maatschappelijk domein door het in werking treden van de zorgplicht vanaf 2026.

4. Bedrijfsmatige gezondheid

De culturele sector kan alleen maar divers, aantrekkelijk, hoogwaardig en nieuw aanbod creëren als het fundament solide is. De afgelopen periode is de bedrijfsvoering in het culturele veld door vele verschillende ontwikkelingen sterk onder druk komen te staan. Waar we de afgelopen periode sterk de nadruk hebben gelegd op de Fair Practice Code, zijn ook de Governance Code Cultuur en de Code Diversiteit en Inclusie hierbij van groot belang. Alle aandacht en inzet die hiermee gemoeid gaat, vatten we in de komende periode samen onder noemer bedrijfsmatige gezondheid. Dit is niet enkel een financiële aangelegenheid, maar gaat bijvoorbeeld ook over organisatiekracht in de sector, een duurzame arbeidsmarkt, veilige werkomgeving en goed bestuur en toezichhouderschap. Niet voor niets was dit ook een voorwaardelijk criterium in de beoordeling van de Kunstraad Groningen voor de meerjarige subsidies 2025-2028. Door in te zetten op de bedrijfsmatige gezondheid, en onze rol en verantwoordelijkheid op dit vlak te pakken als gemeente,

bouwen we samen met alle partners en stakeholders in het veld aan een duurzaam cultuurklimaat in onze gemeente voor de toekomst.

5. Programmabudget Kunstraad Groningen

Een laatste belangrijke ontwikkeling heeft betrekking op het programmabudget waarmee de Kunstraad Groningen jaarlijks vele culturele projecten ondersteund. De afgelopen jaren zien we dat de wijze waarop het huidige Incidentenbudget wordt ingezet niet goed meer aansluit bij de wensen en behoeften uit het veld. Tijdens en na de coronapandemie zijn verschillende nieuwe manieren van steun aan de sector geïntroduceerd, bijvoorbeeld het Snelloket. Om verschillende doelgroepen in de sector beter te kunnen bedienen en een breder aanbod aan ondersteuningsinstrumenten aan te kunnen bieden gaan we het programmabudget van de Kunstraad herzien. Dit doen we uiteraard samen met de provincie Groningen, als mede-opdrachtgever. Uitgangspunt daarbij is het vergroten van het bereik van de Kunstraad en meer steun op maat voor de culturele sector. Om dit mogelijk te maken verhogen we het jaarlijks programmabudget van de Kunstraad naar €350.000 per overheid

Maatschappelijk draagvlak en participatie

Een groot aantal instellingen in de gemeente worden gesubsidieerd door meerdere overheden. De provinciale en gemeentelijke beleidsdoelstellingen en criteria hebben we op elkaar afgestemd waardoor we in staat waren om één gezamenlijke procedure in te richten. Hierdoor hebben we de regeldruk voor instellingen kunnen beperken. In het cultuurbeleid hebben wij bij veel activiteiten een belangrijke rol in het faciliteren en ondersteunen van de infrastructuur, of in het initiëren en regisseren van nieuwe initiatieven. Het behalen van onze doelen is alleen mogelijk door de betrokkenheid en grote inzet van het culturele veld. Voor de invulling van onze strategieën hebben we dan ook overlegd met instellingen, verenigingen en andere betrokkenen. Vanuit het cultuurbeleid zorgen we voor een goede aansluiting bij ontwikkelingen in het sociaal, ruimtelijk en economische domein. Hierbij hebben we niet alleen de instellingen gevraagd om naast artistieke-inhoudelijke waarde ook maatschappelijke betekenis toe te voegen via hun activiteiten. Waar mogelijk steunen we dit door een integrale aanpak vanuit de gemeente. De Kunstraad Groningen heeft als onafhankelijk adviesorgaan advies uitgebracht over de verdeling van de beschikbare middelen.

Financiële consequenties

In de cultuurnota verdelen we voor de periode 2025-2028 jaarlijks drie budgetten: het meerjarige subsidiebudget voor instellingen met een achtjarige toekenning op de basis van de kadernota (categorie 1), meerjarig subsidiebudget 2025-2028 (categorie 2) en budget voor beleidsinstrumenten, cofinanciering en beleidsuitvoering (categorie 3). Het gaat hierbij om de volgende bedragen per categorie:

Categorie 1	Meerjarige subsidies 2021-2028	€ 24.477.900
Categorie 2	Meerjarige subsidies 2025-2028	€ 1.750.000
Categorie 3	Budget beleidsinstrumenten/uitvoering	€ 2.335.532
	totaal budget cultuurnota 2025-2028	€ 28.563.432

De Kunstraad Groningen heeft enkel financieel advies uitgebracht over instellingen die een aanvraag deden in categorie 2. Hierbij hebben zij geen rekening gehouden met het totaalbudget, om de advisering op inhoud zo zuiver mogelijk te houden. De aanvragen zijn op prijspeil 2025, waarbij verwachte kostenstijgingen, cao-ontwikkelingen en de consequenties van de Fair Practice Code zijn meegenomen in de begroting. Ook de rijksbijdragen via de BIS en de landelijke fondsen vormen een belangrijk onderdeel van de financiering van de regionale culturele infrastructuur. In de opdracht van de BIS, en een aantal landelijke fondsen, is inbedding van de gesubsidieerde activiteiten in de regionale infrastructuur een voorwaarde. De toekenning van deze middelen is zowel een financiële bijdrage aan de instelling als een bijdrage aan de versterking van de regionale culturele infrastructuur.

De nu voorliggende besluiten passen binnen het financiële kader van de conceptbegroting 2025. Dit is inclusief de jaarlijks toevoeging van €500.000,- aan categorie 2 voor de periode 2025-2028. Deze zal via de begrotingsbehandeling 2025 in de gemeenteraad moeten worden geëffectueerd. Door deze aanvullende middelen hebben de kostenstijgingen in de sector en de financiële consequenties van het fair pay principe is het mogelijk om het culturele aanbod en het totale activiteitsniveau op peil te houden en ruimte te bieden voor mogelijke instroom en vernieuwing in het bestel. De subsidiebesluiten per instellingen in categorie 1 zijn gebaseerd op continuering van de huidige subsidierelaties, inclusief toevoeging van het beschikbare accres voor 2025 van 3,3 procent.

Tot slot zijn er in categorie 3 jaarlijks middelen beschikbaar voor het inzetten van onze eigen beleidsinstrumenten in de uitvoering van onze strategieën. In de komende cultuurnota periode gaan we deze als volgt inzetten:

	strategie	budget
1	Samenleven met cultuur - amateurkunst	€ 235.000
2	Samenleven met cultuur – cultuureducatie / cultuurparticipatie / jeugd	€ 567.694
3	Samenleven met cultuur – gebiedsgericht werken	€ 297.735
4	Ruim baan voor talent en vernieuwing	€ 257.000
5	Sterke basis – artistieke kwaliteit	€ 373.000
6	Sterke basis – culturele infrastructuur	€ 472.000
7	Sterke basis – onderzoek / beleidsontwikkeling	€ 132.103
	totaal budget	€ 2.335.532

Hieronder lichten we een aantal specifieke financiële consequenties nader toe:

1. In de komende cultuurperiode continueren we de bijdrage aan de regionale samenwerking en versterking van de regionale culturele infrastructuur. Dat doen we door een jaarlijkse bijdrage van €100.000 aan het programma We the North en €150.000 aan de cultuurpijlers.
2. We reserveren jaarlijks €50.000 als bijdrage aan het integrale broedplaatsenbeleid.
3. Het Incidentenbudget bij de Kunstraad Groningen krijgt een nieuwe invulling die beter aansluit bij de behoefte in de culturele sector. Net als de provincie Groningen verhogen we het programmabudget naar €350.000 per jaar.
4. Om cultuur in de nacht te versterken verhogen we het budget ter ondersteuning van popmuziek naar €30.000.
5. De ontwikkeling en uitwerking van het thema arbeidsmarkt en bedrijfsmatige gezondheid ondersteunen wij jaarlijks met €15.000.
6. Het totale talentontwikkelingsprogramma begroten wij op €257.000. Daarmee continueren we de bestaande bewezen talentregeling en de stipendia voor literatuur en beeldende kunst. We voegen geen nieuwe beurzen toe, maar introduceren wel een presentatie- en promotieregeling voor het vergroten van de zichtbaarheid van talent in binnen- en buitenland.
7. We continueren de steun voor de amateurkunsten via de Basissubsidie Amateurkunst en de Plusregeling met respectievelijk €150.000 en €85.000. Wel gaan we onderzoeken hoe we de Plusregeling in de toekomst beter kunnen laten aansluiten bij de ontwikkelingen in het veld.
8. Voor gebiedsgericht werken reserveren we €297.735. Daarnaast zetten we de steun aan De Wijk De Wereld voort met een jaarlijkse bijdrage van €55.000. De budgetten voor Jeugd circus Santelli en Noordstaat die de afgelopen jaren via het programma Positief Opgroeien liepen, worden voor 2025-2028 bij cultuur ondergebracht.
9. Voor de cofinanciering van het landelijke programma Cultuureducatie met Kwaliteit stellen we jaarlijks €204.000 beschikbaar.
10. Samen met het beleidsterrein jeugd en gezondheid continueren we de steun aan de Open Studio's. De bijdrage vanuit cultuurbeleid bedraagt €25.000, overige bijdragen komen uit de middelen bestemd voor de Regiodeal en uit preventiebudgetten.
11. We continueren de co-financieringsregeling met een jaarlijks budget van €100.000 om projecten met een duidelijke maatschappelijke doelstelling en domein overstijgende aanpak te ondersteunen vanuit cultuur.

Overige consequenties

Zie mogelijke oplossingen en financiële consequenties

Vervolg

De cultuurnota Cultuur maakt gelukkig 2025-2028 treedt per 1 januari 2025 in werking. Vanaf 2025 en verder zullen verschillende onderwerpen verder uitgewerkt worden en in een tijdpad geagendeerd worden voor behandeling in de raad.

Lange Termijn Agenda

November 2024

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

burgemeester,
Koen Schuiling

loco-secretaris,
Bert Popken

Dit raadsvoorstel is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.